

Postanowienie z dnia 29 grudnia 2004 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu
II AKz 508/04

Przyznanie przez Republikę Francji, ściganemu obywatelowi Rosji, statusu uchodźcy na podstawie art. 1 Konwencji Genewskiej z dnia 28 lipca 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców, czyniłoby jego wydanie Federacji Rosyjskiej sprzeczne z prawem polskim, a to zgodnie z art. 64 ust. 1 pkt 5 umowy z dnia 16 września 1996 r. pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych (Dz. U. Nr 89 z 2003 r., poz. 751) obliuguje do stwierdzenia, że wydanie jest niedopuszczalne.

Sentencja

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2004 r., sprawy Aleksandra F., ściganego o przestępstwo z art. 158 cz. 2 pp. a i b Kodeksu karnego Federacji Rosyjskiej, w przedmiocie dopuszczalności wydania, na skutek zażalenia, wniesionego przez prokuratora, od postanowienia Sądu Okręgowego w J. z dnia 6 grudnia 2004 r., sygn. akt III Kp 92/04, postanowił, zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy.

Uzasadnienie faktyczne

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2004 r., sygn. akt III Kp 92/04, Sąd Okręgowy w J., na podstawie art. 604 § 1 pkt 5 k.p.k., stwierdził prawną niedopuszczalność wydania Federacji Rosji obywatela tego Państwa ██████████ ściganego o przestępstwo z art. 158 cz. 2 pp. a i b Kodeksu karnego Federacji Rosyjskiej. Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu ściganego ██████████ 600 zł tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną mu z urzędu; kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżył prokurator, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę postanowienia, mający wpływ na jego treść, a polegający na uznaniu, że nadanie prawa pobytu ██████████, obywatelowi Federacji Rosyjskiej, przez władze Republiki Francuskiej, rodzi skutki w postaci niemożności wydania go władzom ojczystym przez inny kraj niż nadający prawo pobytu, nadto że wydanie go władzom żądającym byłoby sprzeczne z Konwencją Genewską z 1951 r. i protokołem dotyczącym statusu uchodźców z dnia 31 stycznia 1967 r., podczas gdy faktycznie w stosunku do ██████████ nie mają zastosowania przepisy konwencji i protokołu o statusie uchodźcy, albowiem nie jest osobą zagrożoną z uwagi na swoje przekonania polityczne, religię, rasę czy przynależność do określonej grupy społecznej, a ponadto nie istnieje realna obawa pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej za czyn inny, iż określony we wniosku. Podnosząc powyższy zarzut, prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez orzeczenie o dopuszczalności wydania ██████████ Federacji Rosyjskiej.

Uzasadnienie prawne

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Rzeczpospolita Polska jest związana z Federacją Rosyjską dwustronną umową z dnia 16 września 1996 r. o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych (Dz. U. Nr 89, poz. 751), która reguluje także kwestie wydania osób ściganych. Leżąca u podstaw tej umowy zasada wzajemności stwarza domniemanie dobrej wiary dla każdego przypadku wystąpienia przez Federację Rosyjską z wnioskiem o wydanie osoby ściganej i

obliguje stronę Polską do zdecydowanie przychylnego przyjęcia takiego wniosku (szerzej na ten temat zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 stycznia 2004 r., II AKz 407/03, OSA 2004/7/54). Decyzja sądu w przedmiocie prawnej dopuszczalności wydania osoby ściganej uwzględniać musi jednak także inne zobowiązania Polski, wynikające z wewnętrznego porządku prawnego, prawa międzynarodowego oraz prawa europejskiego. I odwołując się do unormowań tam zawartych stwierdzić należy, że przyznanie przez Republikę Francji ściganemu [REDAKCYJNA] statusu uchodźcy na podstawie art. 1 Konwencji Genewskiej z dnia 28 lipca 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców, czyniłoby jego wydanie Federacji Rosyjskiej sprzeczne z prawem polskim, a to zgodnie z art. 64 ust. 1 pkt 5 umowy z dnia 16 września 1996 r. pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych (Dz. U. Nr 89 z 2003 r., poz. 751) obliguje do stwierdzenia, że wydanie jest niedopuszczalne. Zgodzić się należy z Sądem Okręgowym, że art. 33 ust. 1 Konwencji Genewskiej z dnia 28 lipca 1951 r., dotyczącej statusu uchodźców, która na podstawie art. 87 § 1 i art. 91 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. stanowi część krajowego porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczący przede wszystkim instytucji deportacji i wydalenia, ma zastosowanie także do instytucji ekstradycji i wyraża zakaz jej stosowania dla państw stron Konwencji, chyba że zachodzą okoliczności z art. 33 ust. 2. Przepis stanowi bowiem, że żadne umawiające się państwo nie wyda lub nie zwróci w żaden sposób uchodźcy do granicy terytoriów, gdzie jego życiu lub wolności zagrażałoby niebezpieczeństwo ze względu na jego rasę, religię, obywatelstwo, przynależność do określonej grupy społecznej lub przekonania polityczne. Treść cytowanego przepisu łączy wprawdzie bezwzględny zakaz zwrócenia uchodźcy innemu państwu z ustaleniami o wymienionych w nim niebezpieczeństwach, jakie w państwie tym mu mogą grozić, ale biorąc pod uwagę treść art. 1 Konwencji z dnia 28 lipca 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców wraz z protokołem dodatkowym, sporządzonym w Nowym Jorku, w dniu 31 stycznia 1967 r. (Dz. U. Nr 119 z dnia 20 grudnia 1991 r., poz. 517), który określając podstawy faktyczne przyznania statusu prawnego uchodźcy uzależnia pozytywną decyzję w tej mierze od ustalenia tych samych zagrożeń, o jakich mowa w art. 33 ust. 1 Konwencji Genewskiej, stwierdzić trzeba, że prawomocność decyzji o przyznaniu statusu uchodźcy i fakt, że nie została ona cofnięta przez uprawniony organ, oznacza aktualność wszystkich przesłanek wyrażających zakaz ekstradycji wyrażony w art. 33 ust. 1 Konwencji. Także w literaturze wypowiedzany jest pogląd, że przyznanie obywatelowi innego państwa statusu prawnego uchodźcy stanowi według prawa polskiego przeszkodę ekstradycyjną (zob. M. Płachta: Zasady i przeszkody ekstradycyjne, Prok. i Prawo, z. 7-8 z 2000 r., str. 35-36), co jest uzasadnione tym bardziej, gdy uwzględni się ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzieleniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 128, poz. 1176), która status uchodźcy łączy ze spełnieniem warunków do uznania za uchodźcę określonych w Konwencji Genewskiej i Protokole Nowojorskim (art. 13 ust. 1), udziela uchodźcom szerokiej ochrony (art. 3) i stanowi o zakazie wydalenia cudzoziemca, który posiada status uchodźcy, bez pozbawienia go tego statusu, chyba że zachodzą okoliczności (nieaktualne w sprawie ściganego [REDAKCYJNA], o których mowa w art. 32 lub art. 33 Konwencji Genewskiej (art. 72)).

Do rozstrzygnięcia pozostaje jeszcze kwestia, czy decyzja uprawnionego organu Republiki Francji o nadaniu [REDAKCYJNA] statusu prawnego uchodźcy ma moc obowiązującą na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie ścigany został zatrzymany. W ocenie Sądu Apelacyjnego, odpowiedź na tak postawione pytanie musi być pozytywna. Uwagę zwrócić należy najpierw na treść cytowanego już przepisu art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzieleniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej nadaje się cudzoziemcowi, który

spełnia warunki do uznania za uchodźcę określone w Konwencji Genewskiej i Protokole Nowojorskim. Chodzi więc o dokładnie te same warunki, które ustalał Organ Republiki Francji nadając status uchodźcy [REDAKTOWANE]. Dalej, istotne jest postanowienie zawarte w art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy, z którego wynika, że uprawniony organ Rzeczypospolitej Polskiej odmówi nadania statusu uchodźcy cudzoziemcowi, który uzyskał już taki status w innym państwie, zapewniającym mu rzeczywistą ochronę. Logika takiego unormowania prowadzi do jedynego wniosku, a mianowicie takiego, że Rzeczpospolita Polska uznaje decyzje innych państw o nadaniu cudzoziemcowi statusu uchodźcy i obejmuje takiego cudzoziemca ochroną prawną wynikającą z tej decyzji, w takim samym stopniu i zakresie, jak w przypadku nadania mu statusu uchodźcy przez uprawniony organ RP.

Przyznanie mocy wiążącej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej decyzjom nadającym status uchodźcy podejmowanym przez organy państw obcych jest uprawnione tym bardziej, gdy chodzi o decyzje organów państw należących, jak Polska, do Unii Europejskiej. Wniosek do takiego traktowania tych decyzji można w sposób bardzo ogólny wyprowadzić z treści art. 31 ust. 1 pkt c Traktatu o Unii Europejskiej czy też art. 63 pkt c Traktatu Rzymskiego, natomiast już konkretnie i wyraźnie stanowi o tym regulacja zawarta w Dyrektywie Rady Unii Europejskiej z dnia 29 kwietnia 2004 r. (2004/83/EC) w sprawie minimalnych standardów dotyczących statusu obywateli państw trzecich oraz bezpaństwowców jako uchodźców, lub jako osób, które potrzebują międzynarodowej ochrony oraz w sprawie treści udzielonej ochrony (Official Journal L 304, 30/09/2004 r., poz. 0012-0023), a w szczególności pkt pkt 4, 6, 7 i 10 preambuły, art. 2 pkt c (definicja uchodźcy), przepisy zawarte w rozdziale IV ("Status Uchodźcy"), a zwłaszcza art. 13-14 i art. 24 ("Pozwolenia na pobyt").

Mając na uwadze treść przepisu art. 24 cytowanej Dyrektywy, zgodnie z którym obowiązkiem państw członkowskich jest wydanie osobom korzystającym ze statusu uchodźcy tzw. pozwolenia na pobyt, uznać należy, że sytuacja takiej osoby znajduje się wówczas w polu regulacji prawa wspólnotowego. Interpretacja tego artykułu musi gwarantować jego pełną efektywność (effet utile). Podkreślić należy, że ścigany [REDAKTOWANE] w związku z przyznaniem mu statusem uchodźcy otrzymał od uprawnionego organu Republiki Francji dokument podróży, który przyznawał mu prawo wjazdu do wszystkich krajów, z wyjątkiem Rosji i gwarantował powrót do Francji w okresie trwania ważności tego dokumentu, a dokument był ważny do dnia 8 sierpnia 2006 r. Ścigany był zatem uprawniony do swobodnego korzystania z tak przyznanego mu przywileju bez obawy, że spotka go sankcja w postaci wydalenia do Rosji. Oznacza to, że w sprawie niniejszej effet utile przywołanego art. 24, interpretowanego łącznie z przyznaniem ściganemu statusem uchodźcy, byłaby fikcją (zostałaby zniweczona), gdyby przyjąć, że ściganego można wydać Federacji Rosyjskiej, gdy udaje się on do innego państwa członkowskiego (in concreto Polski).

Reasumując powyższe, nie sposób podzielić zarzutu wskazywanego w zażaleniu prokuratora, że Sąd Okręgowy w Świdnicy, stwierdzając niedopuszczalność wydania [REDAKTOWANE] Federacji Rosyjskiej, dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę tak podjętego orzeczenia. Zażalenie nie uwzględnia implikacji prawnych, wynikających z treści wskazanych wyżej przepisów Prawa Konwencyjnego, Polskiego i Wspólnotowego i w konsekwencji stawia wniosek, którego nie można uwzględnić.

Z wyżej wskazanych przyczyn, zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego należało utrzymać w mocy.